

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 5Cdo/186/2018                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 8104110821                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 22.04.2021                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Jana Bajánková           |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2021:8104110821.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu W. H., bytom N.. M. X, XXX XX H. Š., zastúpeného ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA VALO & PARTNERS, s. r. o., so sídlom Konštantínova 3, 080 01 Prešov, IČO: 36 868 434, proti žalovanému C. D., bytom O. XX, XXX XX D., za účasti intervenienta na strane žalovaného Slovenskej kancelárie poisťovateľov, so sídlom Bajkalská 19B, 826 58 Bratislava, IČO: 36 062 235, zastúpenej Allianz - Slovenskou poisťovňou, a. s., so sídlom, Dostojevského rad 4, 815 74 Bratislava, IČO: 00 151 700, o zaplatenie 63 974,54 eur, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 7C/160/2004, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. marca 2018 sp. zn. 2Co/60/2017, takto

### rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 27. marca 2018 sp. zn. 2Co/60/2017 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „okresný súd“) rozsudkom z 09. novembra 2016 č. k. 7C/160/2004-793 žalobu zamietol, priznal žalovanému právo na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 % a rovnako priznal štátu právo na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %.

1.2. Výkonaným dokazovaním zistil, že žalovaný spôsobil žalobcovi škodu na zdraví dňa 12. februára 1998, za ktorú zodpovedá podľa § 420 Občianskeho zákonníka. Žalovaný potom zodpovedá žalobcovi za každú škodu, ktorá vznikla v súvislosti s odstraňovaním následkov škody na zdraví. Pre priznanie náhrady vynaložených liečebných nákladov je základným kritériom účelnosť ich vynaloženia. Žalobca teda musí preukázať, že zákroky, ktorým sa podrobil boli takého charakteru, že od nich bolo možné odôvodnene očakávať zlepšenie zdravotného stavu, aj keď k zlepšeniu nedošlo. Transplantácia kmeňových buniek, ktorej sa žalobca podrobil v nemocnici v Novosibirsku, nie je štandardným a uznávaným spôsobom liečby zdravotného poškodenia žalobcu. Tento záver vyplynul zo znaleckého posudku G.. Š. G., znaleckého posudku Univerzity Pavla Jozefa Šafárika aj zo znaleckého posudku znaleckej organizácie FORENSIC.SK. Z obsahu znaleckého posudku je zrejmé len to, že znalecká organizácia nemôže a nevie posúdiť pozitívny vplyv, a tým účelnosť takejto liečby, na zdravotný stav žalobcu. Znalecky bolo zistené, že takáto liečba nemala negatívny dopad, a takýto dôkaz nesvedčí v

prospech žalobcu.

1.3. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Európskeho Súdneho dvora z roku 2011 v prípade *Brüstle vs. Greenpeace*, ktorý rozhodol, že nie je možné patentovať nič pochádzajúce z výskumu na embryonálnych bunkách. Liečba, ktorej sa žalobca podrobil, je aj v súčasnej dobe na úrovni experimentu, v štádiu klinických výskumov a úroveň poznatkov na Slovensku, ale aj v zahraničí jednoznačne nepreukazuje efekt takejto liečby. Na preukázanie účinnosti liečby nestačí preukázať len zlepšenie zdravotného stavu po vykonaní zákroku, ale aj to, že zlepšenie je dôsledkom vykonaného zákroku, že zlepšenie je trvalé a nie len dočasné, pričom je potrebné vylúčiť aj prípadné iné vplyvy. Tieto skutočnosti v prípade uvedeného zákroku okresný súd jednoznačne preukázané nemal. Uviedol, že žalobcovi nič nebráni, aby sa takýmto experimentálnym spôsobom liečby podrobil, ale nemôže požadovať náhradu týchto nákladov od žalovaného, preto v tejto časti žalobu zamietol. Vo vzťahu k nárokom týkajúcim sa nákladov za rehabilitáciu v Ruskej republike sa súd prvej inštancie na základe predchádzajúcich pokynov odvolacieho súdu pokúsil o získanie informácií z rehabilitačného centra KRITA, ktoré na výzvy súdu nijako nereagovalo. Zo strany súdu prvej inštancie bolo urobené všetko na zabezpečenie informácií potrebných na doplnenie skutkového stavu o spôsobe, akým prebehla rehabilitácia, ktorej sa žalobca v tomto zariadení podrobil, ale tieto informácie sa zistiť nepodarilo. Nebolo tak preukázané, že jedine práve týmto typom rehabilitácie mohlo dôjsť k zlepšeniu zdravotného stavu žalobcu a že takýto druh rehabilitácie nemohol žalobca absolvovať aj na Slovensku. Nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi zlepšeným stavom žalobcu a práve rehabilitáciou v zariadení v KRITE; súd prvej inštancie poukázal na závery svojho predchádzajúceho rozhodnutia. Aj keď zlepšenie stavu žalobcu po rehabilitačnej liečbe v zariadení KRITA preukázané bolo, čo vyplýva aj zo znaleckého posudku G., k zlepšeniu zdravotného stavu došlo aj po rehabilitáciách žalobcu v zariadeniach na území Slovenskej republiky. Neboli tak predložené dôkazy svedčiace o tom, že rehabilitácia vykonávaná v zariadení KRITA je účinnejšia ako rehabilitácie vykonávané na území Slovenskej republiky, ktoré sú hradené z prostriedkov zdravotného poistenia. Z toho vyplýva, že k zlepšeniu zdravotného stavu rehabilitáciou by došlo u žalobcu aj keby sa podroboval rehabilitáciám na území Slovenskej republiky. Neboli predkladané dôkazy o tom, nakoľko je zlepšenie stavu žalobcu následkom rehabilitácie a nakoľko dôsledkom reparačných pochodov, ktoré prebehli ako prirodzený proces plasticity centrálného nervového systému po úraze. Okresný súd potom žalobu aj v tejto časti zamietol.

1.4. Súd prvej inštancie zdôraznil, že pri rozhodovaní vychádzal aj z právnych názorov vyslovených v rozhodnutiach v iných konaniach, ktoré prebehli medzi stranami sporu, kde bol totožný skutkový základ uplatneného nároku (konania Okresného súdu Prešov sp. zn. 6C/36/2004, 17C/254/2004 a 15C/140/2007). Poznamenal, že v týchto konaniach súdy nároky, týkajúce sa identických operačných zákrokov ako v tomto konaní, ktoré žalobca absolvoval pred, ale aj po operácii v tomto konaní, zamietli a tieto rozhodnutia sú právoplatné.

1.5. O trovách konania strán súd prvej inštancie rozhodoval podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), priznal úspešnému žalovanému náhradu vzniknutých trov konania v rozsahu 100 % a priznal aj náhradu trov konania štátu v súvislosti s nákladmi za vykonanú znaleckú a prekladateľskú činnosť.

2.1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 27. marca 2018 sp. zn. 2Co/60/2017-872 potvrdil rozsudok okrem výrokov o trovách konania, zmenil rozsudok vo výrokoch o trovách konania tak, že nepriznal stranám náhradu trov prvoinštančného konania, nepriznal štátu náhradu trov prvoinštančného konania a nepriznal stranám náhradu trov odvolacieho konania.

2.2. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalovaný dňa 12. februára 1998 pri vedení osobného motorového vozidla typu Renault 5 spôsobil žalobcovi škodu na zdraví - zlomeninu lebky, poranenie mozgu, zlomeninu krčnej chrbtice s poškodením miechy; zodpovednosť žalovaného vyplýva z ust. § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka. V konaní Okresného súdu Prešov vedenom pod sp. zn. 1T/99/98 bol žalovaný uznaný vinným zo spáchania trestného činu ublíženia na zdraví na tom skutkovom základe, že dňa 12. februára 1998 spôsobil žalobcovi škodu na zdraví. Žalobca sa v prebiehajúcom konaní domáhal dvoch samostatných nárokov v súvislosti s utrpenou škodou na zdraví, a to nároku na náhradu nákladov operačného zákroku vykonaného v Novosibirsku v Ruskej federácii, kde sa v januári 2003 podrobil laminectómii C5 - C6, transplantácii fetálnych buniek nervového tkaniva a nároku na náhradu nákladov za rehabilitáciu, ktorú absolvoval v zariadení KRITA v Moskve od 26. júna 2002 do 27.

novembra 2002.

2.3. Odvolací súd konštatoval, že § 449 ods. 1 Občianskeho zákonníka upravuje samostatné právo poškodeného na náhradu účelných nákladov spojených s liečením. Súd prvej inštancie správne zdôraznil nevyhnutnosť preukazovania účelnosti žalobcom žiadaných nárokov, čím sa rozumie prostredníctvom zákonných prostriedkov realizovať proces sledujúci dosiahnutie určitého cieľa, v danom prípade zlepšenia zdravotného stavu žalobcu. Právo na zlepšenie života aj zdravotného stavu každého jedinca je zaručené Ústavou SR a tiež Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Odvolací súd poukázal na obsah a závery znaleckých posudkov vyhotovených v priebehu tohto konania. Znalec G.. Š. G. v znaleckom posudku č. 7/2006 uzavrel, že zdravotný stav žalobcu sa od úrazu v roku 1998 postupne zlepšoval, a to postupne aj pred operáciou krčnej chrbtice v januári 2003 s aplikáciou transplantátu. K zlepšovaniu stavu dochádzalo aj po operácii v januári 2003 a po opakovaných transplantátoch. Žalobca absolvoval viaceré rehabilitácie s tým, že reparačné pochody prebehli ako prirodzený proces plasticity centrálného nervového systému po úraze. Podľa znalca nie je možné jednoznačne sa vyjadriť k efektu liečby transplantáciou kmeňových buniek a jej podielu na regenerácii funkcie poškodenej miechy u žalobcu s tým, že ovplyvnenie zdravotného stavu v negatívnom zmysle po operácii v roku 2003 - laminektómii a následnej transplantácii kmeňových buniek nebolo zaznamenané. V znaleckom posudku Ústavu č. 20/2006 je konštatované, že transplantácia kmeňových buniek po poranení miechy je v štádiu klinických výskumov v zahraničí, na vyhodnotenie týchto postupov je potrebný dostatočný časový odstup, neexistuje jednotný názor na problematiku v odbornej verejnosti a v Slovenskej republike nie je transplantácia kmeňových buniek oficiálne uznanou liečebnou metódou. Iné závery nemožno vyvodiť ani z obsahu znaleckého posudku znaleckej organizácie FORENSIC.SK č. 169/2013, v ktorom sa konštatuje, že operačný výkon a terapeutické postupy, ktoré žalobca absolvoval, do určitej miery zlepšili jeho zdravotný stav, znalci však opätovne konštatovali, že metóda transplantácie embryonálnych kmeňových buniek v čase operácie bola a aj v súčasnosti je v štádiu experimentálnom, je finančne náročná a nie je štandardným terapeutickým postupom.

2.4. V konaní nebola jednoznačne preukázaná účelnosť vykonania takýchto zákrokov ani skutočnosť, že nepochybne k zlepšeniu žalobcovho zdravotného stavu došlo výlučne v súvislosti s týmito zákrokmi. Ako už bolo vyššie spomínané, znalci konštatovali, že zdravotný stav žalobcu sa od úrazu roku 1998 postupom času zlepšoval. Skutočnosť, že zlepšenie zdravotného stavu žalobcu je dôsledkom vykonaného zákroku, že ide o zlepšenie trvalé s vylúčením prípadných iných vplyvov v konaní jednoznačne preukázaná nebola, na čo správnym spôsobom poukázal v preskúmanom rozhodnutí aj súd prvej inštancie. V tejto súvislosti nepostačuje len zistenie, že takáto liečba nemala negatívny dopad na zdravotný stav žalobcu. Aj v súčasnosti platí, že terapeutická metóda transplantácie kmeňových buniek je metódou neštandardnou, v štádiu klinického experimentu. Za tejto situácie súd prvej inštancie správne poukázal aj na už vyjadrené právne názory v rozhodnutiach Okresného súdu Prešov (sp. zn. 6C/36/2004, 17C/254/2004, 15C/140/2007), v ktorých bol skutkových základ uplatneného nároku totožný.

2.5. K nárokom žalobcu v súvislosti s absolvovaním rehabilitácie v zariadení KRITA v Moskve odvolací súd uviedol, že s ohľadom na existujúcu dôkaznú situáciu v prejednávanej veci treba súhlasiť so záverom súdu prvej inštancie, že nebolo nepochybne zistené, že práve takýmto typom rehabilitácie mohlo dôjsť k zlepšeniu zdravotného stavu žalobcu a že takúto formu rehabilitácie žalobca nemohol absolvovať aj na území Slovenskej republiky. Rovnako nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi zlepšením stavu žalobcu a absolvovaním práve rehabilitácie v spomínanom zariadení. Opäť je potrebné poukázať na závery znaleckého posudku G.. G., ktorý konštatoval, že k zlepšeniu zdravotného stavu žalobcu dochádzalo rovnako aj po rehabilitáciách vykonávaných na území Slovenskej republiky.

2.6. So zreteľom na všetky tieto dôvody hodnotil odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie, pokiaľ ide o vec samú, ako vecne správny a poukazujúc na uvádzané zistenia ho potvrdil postupom podľa § 387 CSP. Pri výrokoch o náhrade trov konania strán sporu a náhrade trov konania štátu odvolací súd poukázal na ust. § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Účelom ust. § 257 CSP je umožniť súdu zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich náhradu trov konania zavedením moderačného absolútného práva. Toto ustanovenie je výrazom skutočnosti, že tam, kde zákon nemôže byť natoľko kauzistický, aby postihol celú rozmanitosť života, dotvára sa právo sudcovským výkladom v medziach stanovených všeobecnými

podmienkami uvedenými v zákone, za splnenia ktorých môže dôjsť rozhodnutím súdu k inému záveru o náhrade trov konania, než by plynul z použitia všeobecných zásad. Zákon vyžaduje pre realizáciu tohto sudcovského moderačného práva, aby v konkrétnom prípade išlo o výnimočné okolnosti a dôvody hodné osobitného zreteľa. Výnimočnosť môže spočívať v okolnostiach danej veci aj v okolnostiach u strán konania. Nepriznanie náhrady trov konania musí zodpovedať zvláštnym okolnostiam konkrétného prípadu, aby sa nejavilo ako neprimeraná tvrdosť voči strane sporu, a aby neodporovalo dobrým mravom.

2.7. Odvolací súd opätovne zdôraznil, že žalobca 12. februára 1998 pri dopravnej nehode utrpel vážne poškodenie zdravia s následkami trvalej invalidity. S ohľadom na v konaní zistené majetkové pomery žalobcu sú u neho splnené predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov, čo akceptoval aj súd prvej inštancie v uznesení z 19. decembra 2011 č. k. 7C/160/2004-554. Celkovú sociálnu a majetkovú situáciu žalobcu je podľa odvolacieho súdu potrebné hodnotiť ako dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý sa neprizná náhrada trov konania inak úspešnému žalovanému a náhrada trov konania štátu. V tejto súvislosti je zároveň potrebné zohľadniť aj charakter prejednávanej veci, v ktorej žalobca uplatňoval nároky v presvedčení, že vynaložené náklady boli účelné a smerovali k zlepšeniu jeho zdravotného stavu. Po zohľadnení všetkých uvádzaných skutočností odvolací súd rozsudok vo výrokoch o trovách konania strán sporu a trovách konania štátu zmenil postupom podľa § 388 CSP a vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným a štátom nepriznal náhradu trov prvoinštančného konania. Z rovnakých dôvodov odvolací súd nepriznal stranám ani náhradu trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 1 CSP v spojení s § 257 CSP).

3.1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

3.2. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) a § 421 CSP.

3.3. V dovolaní uviedol, že konanie ako celok nevykazuje znaky spravodlivosti, keď i súd prvej inštancie nevykonal žalobcom navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a jeho rozhodnutie následne v príčinnej súvislosti s nevykonaním navrhnutého dôkazu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Súd prvej inštancie, ale aj odvolací súd nerešpektoval Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím publikovaný pod č. 317/2010 Z. z., garantujúci osobám so zdravotným postihnutím prístup k zdravotnej starostlivosti, vrátane liečebnej rehabilitácie, neobmedzene, tzn. že občan SR sa môže liečiť i mimo územia Slovenskej republiky. Mal za to, že súdy oboch inšancií sa vo svojom odôvodnení nevysporiadali s obsahom a závermi znaleckého posudku vypracovaného znaleckou organizáciou FORENSIC.SK, z ktorého pozitívne vyplýva, že skutočne a objektívne došlo k zlepšeniu dovolateľovho zdravotného stavu, hlavne v oblasti motoriky. Naopak rehabilitačné centrum v Kováčovej nijako nepreukázalo, že by k tomuto zlepšeniu malo dôjsť po absolvovaní rehabilitácie. Ďalej uviedol, že súd prvej inštancie, v rozpore so základným hmotnoprávnym pravidlom rigidne stanoveným v § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) nesprávne posúdil uplatnený nárok, aplikujúc § 449 ods. 1 OZ reštriktívne v rozpore s ust. § 3 ods. 1 OZ. V závere dovolania uviedol, že súd prvej inštancie a odvolací súd pri svojom rozhodovaní postupovali v rozpore s aplikačnými pravidlami uvedenými v čl. 1 - 18 CSP.

3.4. V doplnení dovolania žalobca označil za nepopierateľné uplatnenie nároku v zmysle § 449 ods. 1 OZ, ktoré ale reštriktívne neustanovuje, že pod pojem liečenie nemožno zahrnúť experimentálnu liečbu, resp. liečbu, ktorá nie je poskytovaná v Slovenskej republike. Rozhodujúce je, či tieto náklady boli vynaložené účelne, tzn. že došlo k zlepšeniu zdravotného stavu.

4.1. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že rozsudok odvolacieho súdu považuje za správny po vecnej aj formálnej stránke, preto navrhol, aby dovolací súd dovolanie ako neprípustné odmietol. Mal za to, že súd prvej inštancie i odvolací súd sa v dovolaní napadnutom rozhodnutí náležite vysporiadali so všetkými zisteniami, ktoré v priebehu konania vyšli najavo a vec správne právne posúdili. Nepochybili ani pri výklade a aplikácii ustanovenia § 449 OZ na daný prípad, pričom v priebehu konania vykonali dostatočné dokazovanie.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§

424 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania. Bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f/ CSP) zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť.

6. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

7. Podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Na druhej strane Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 6 CSP), a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmú byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29.4.1993, II. ÚS 410/06).

8. Vychádzajúc z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) najvyšší súd ustálil, že podľa názoru dovolateľa k zásahu do jeho práva na spravodlivý proces došlo postupom súdov nižších inštancií tým, že nevyhodnotili vykonaný dôkaz (znalecký posudok znaleckej organizácie FORENSIC.SK), ktorý by bol vzhľadom na závery v ňom uvedené spôsobilý dostatočne objasniť skutkový stav veci, a tým aj zodpovedať na otázku v konaní zásadnú, a to či podstúpením operačného zákroku v nemocnici v Novosibirsku a absolvovaním rehabilitácie v rehabilitačnom stredisku KRITA v Moskve došlo preukázateľne k zlepšeniu žalobcovho zdravotného stavu.

9. Odvolací súd sa vo svojom odôvodnení rozhodnutia v súvislosti so znaleckým posudkom vypracovaným znaleckou organizáciou FORENSIC.SK v bode 8 obmedzil iba na konštatovanie: „Iné závery nemožno vyvodiť ani z obsahu znaleckého posudku znaleckej organizácie FORENSIC.SK č. 169/2013, v ktorom sa konštatuje, že operačný výkon a terapeutické postupy, ktoré žalobca absolvoval do určitej miery zlepšili jeho zdravotný stav, opätovne však znalci konštatovali, že metóda transplantácie embryonálnych kmeňových buniek v čase operácie bola a aj v súčasnosti je v štádiu experimentálnom, je finančne náročná a nie je štandardným terapeutickým postupom.“

10. V súlade s vyššie uvedenou judikatúrou ústavného súdu Najvyšší súd SR rozhodol vo viacerých veciach napr. sp. zn. 4Cdo/100/2018, 5Cdo/202/2018, 5Cdo/138/2018, 5Cdo/122/2019. V týchto rozhodnutiach vyslovil, že procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom

rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno odôvodniť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku overeniu alebo vyvráteniu ktorej je navrhnutý dôkaz, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorého overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, už bolo doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, garantujúcimi strane sporu právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť.

11. Dovolateľ v priebehu konania opakovane navrhoval vykonanie predmetného dôkazu, považujúc ho za kľúčový a preukazujúci zlepšenie jeho zdravotného stavu a na základe takéhoto vykonaného dôkazu následne zváženie, či nie je spôsobilý preukázať ním tvrdené skutočnosti.

12. Súd prvej inštancie vo svojom odôvodnení uviedol v bode 34. - 35., že „vo vzťahu k ďalším nárokom, týkajúcim sa rehabilitácie v Rusku, sa súd vzhľadom na pokyn krajského súdu pokúsil o získanie informácií z rehabilitačného centra KRITA. Toto zariadenie však na výzvy súdu nijako nereagovalo a ani ruské súdy nereagovali na dožiadanie súdu. Zo strany súdu bolo urobené všetko na zabezpečenie informácií potrebných na doplnenie skutkového stavu tak, ako žiadal krajský súd. Ďalšie možnosti na získanie informácií o tom, akým spôsobom prebieha rehabilitácia, ktorej sa podrobil žalobca, súd nemal. Súd za takejto situácie vychádzal z toho, že pokiaľ sa nepodarilo odstrániť medzery v skutkovom stave dôkazmi navrhnutými stranami (žalobcom), musí súd rozhodnúť po zohľadnení toho, ktorá zo strán konania uniesla svoje dôkazné bremeno a preukázala ňou tvrdené skutočnosti. Bolo teda na žalobcovi ako osobe, ktorá tvrdí, že práve rehabilitáciou v tomto zariadení, ktorá je odlišná od akejkoľvek inej rehabilitácie poskytovanej na Slovensku, došlo k zlepšeniu jeho zdravotného stavu, aby tieto tvrdenia aj preukázal. Žalobca však tieto svoje tvrdenia nepreukázal a ním predložené všeobecné listiny týkajúce sa spôsobu rehabilitácie sú podľa krajského súdu a aj podľa súdu prvej inštancie nedostatočné. Zo strany žalobcu tak nebolo preukázané to, že jedine práve takýmto typom rehabilitácie mohlo dôjsť k zlepšeniu jeho zdravotného stavu a že takýto druh rehabilitácie nemohol žalobca absolvovať na Slovensku. Nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi zlepšením stavu žalobcu a práve rehabilitáciou v Moskve. Súd teda poukazuje na svoje závery z predchádzajúceho rozsudku. Hoci zlepšenie stavu žalobcu po rehabilitačnej liečbe v zariadení KRITA v konaní preukázané bolo, čo vyplýva aj zo znaleckého posudku G.. G., k zlepšeniu zdravotného stavu u žalobcu však rovnako došlo aj po rehabilitáciách vykonávaných na území Slovenskej republiky. V konaní neboli predložené žiadne dôkazy svedčiace o tom, že rehabilitácia, vykonávaná v zariadení KRITA, je účinnejšia ako rehabilitácie vykonávané na území Slovenskej republiky, ktoré sú hradené z prostriedkov zdravotného poistenia. Z uvedeného vyplýva, že k zlepšeniu zdravotného stavu rehabilitáciou by došlo u žalobcu aj vtedy, keby sa podroboval rehabilitáciám v zariadeniach na území Slovenskej republiky, pričom tieto rehabilitácie by boli hradené zo zdravotného poistenia. Je potrebné tiež poukázať na to, že v konaní neboli predkladané dôkazy o tom, nakoľko je zlepšenie stavu žalobcu následkom rehabilitácie a nakoľko dôsledkom reparačných pochodov, ktoré prebehli ako prirodzený proces plasticity centrálného nervového systému po úraze. Finančné prostriedky, ktoré žalobca vynaložil za rehabilitáciu v zariadení KRITA teda nemôže súd považovať za účelne vynaložené a súvisiace so spôsobenou škodou, keďže taký istý následok je možné dosiahnuť aj rehabilitáciou v tuzemských rehabilitačných zariadeniach.“

13. Najvyšší súd po preskúmaní rozhodnutí súdov nižších inštancií konštatuje, že dovolacia námietka žalobcu týkajúca sa prípustnosti a aj dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP je opodstatnená. Procesný postup súdov v základnom konaní, pri ktorom nezohľadnili závery kontrolného znaleckého posudku vypracovaného znaleckou organizáciou FORENSIC.SK, a zároveň dospeli k nesprávnemu záveru konštatovanému v rozhodnutiach, týkajúcemu sa unesenia dôkazného bremena v prípade dôkaznej núdze, ktoré podľa názoru dovolacieho súdu nespočívalo v danom prípade na žalobcovi, ale naopak na žalovanom a intervenientovi, ktorí boli povinní preukázať, že rovnaké zlepšenie zdravotného stavu ako po absolvovaní liečby neposkytovanej na Slovensku by žalobca dosiahol poskytnutím

štandardnej zdravotnej starostlivosti aj na Slovensku. Nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (pozri III. ÚS 332/09). V takomto prípade by prichádzalo do úvahy aj vyslovenie porušenia základného práva na rovnosť účastníkov (strán sporu) v konaní podľa článku 47 ods. 3 ústavy, keďže nevykonanie stranou sporu navrhovaného dôkazu by ho oproti druhej strane sporu znevýhodňovalo. Bolo povinnosťou súdov vykonať potrebné dokazovanie na účely dôsledného posúdenia tvrdení žalobcu, že sa jeho zdravotný stav zlepšil absolvovaním liečby, vtedy neposkytovanej na Slovensku, v podobe podstúpenia operačného zákroku vykonaného v Novosibirsku v Ruskej federácii, kde sa v januári 2003 podrobil laminektómii C5 - C6, transplantácii fetálnych buniek nervového tkaniva a požadujúceho tiež náhradu nákladov za rehabilitáciu, ktorú absolvoval v zariadení KRITA v Moskve od 26. júna 2002 do 27. novembra 2002. Dovolací súd poznamenáva, že vo vzťahu k právu žalobcu na spravodlivé súdne konanie je irelevantné, či uvedený liečebný výkon je alebo nie je finančne náročným a či je alebo nie je štandardným terapeutickým postupom.

14. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že v súdenom spore bolo potrebné vykonanie žalobcom navrhovaného dôkazu, avšak nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu bolo znemožnené uskutočnenie procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

15. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesným vadám podľa § 420 písm. f) CSP, čo je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnuté tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, rozsudok odvolacieho súdu uznesením zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

16. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok